

» [Fakultātes](#) » [Sociālo zinātņu fakultāte](#) » [Struktūrvienības](#) » [Izdevumi](#)

Starptautiskās zinātniskās konferences „Sociālās zinātnes reģionālajai attīstībai 2012: Finanšu kapitāla ietekme uz reģiona ekonomisko konkurētspēju” materiāli. III daļa. Ekonomikas aktualitātes”, 2013.g.

DAUGAVPILS UNIVERSITĀTE
SOCIĀLO ZINĀTŅU FAKULTĀTE
SOCIĀLO PĒTĪJUMU INSTITŪTS

DAUGAVPILS UNIVERSITĀTES SOCIĀLO ZINĀTŅU FAKULTĀTES
STARPTAUTISKO ZINĀTNISKO KONFERENČU RAKSTU KRĀJUMS

PROCEEDINGS OF THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCES
OF FACULTY OF SOCIAL SCIENCES OF DAUGAVPILS UNIVERSITY

Apstiprināts DU SZF Sociālo pētījumu institūta Zinātniskās padomes sēdē 2013. gada 12. aprīlī, protokols Nr. 3.

Meņšikovs V. (zin. red.) *Daugavpils Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes starptautisko zinātnisko konferenču rakstu krājums. Starptautiskās zinātniskās konferences „Sociālās zinātnes reģionālajai attīstībai 2012: finanšu kapitāla ietekme uz reģiona konkurētspēju” III daļa. Ekonomikas aktualitātes.*

Rakstu krājuma redakcijas kolēģija:

Prof., Dr.sc.soc. **V.Meņšikovs** (Daugavpils Universitāte, Latvija) - zinātniskais redaktors
Asoc. prof., Dr.oec. **E.Jermolajeva** (Daugavpils Universitāte, Latvija) – zinātniskā redaktora vietniece (ekonomika)
Asoc. prof., Dr.iur. **A.Baikovs** (Daugavpils Universitāte, Latvija) – zinātniskā redaktora vietnieks (tiesību zinātne)
Prof., Dr.hab.paed., Dr.habil.psych **A.Vorobjovs** (Daugavpils Universitāte, Latvija) - zinātniskā redaktora vietnieks (sociālā psiholoģija)
Doc., Dr.paed. **I.Ostrovskā** (Daugavpils Universitāte, Latvija) - zinātniskā redaktora vietniece (socioloģija)
Doc., Dr.oec. **J.Stašāne** (Daugavpils Universitāte, Latvija)
Asoc.prof., Dr.iur. **J.Teivāns-Treinovskis** (Daugavpils Universitāte, Latvija)
Prof., Dr.oec. **M.Kvarchelya** (Ekonomikas institūts, Gruzija)
Prof., Dr.sc.soc. **G.Sokolova** (Socioloģijas institūts, Nacionālā Zinātņu akadēmija, Baltkrievija)
Prof., Dr.sc.soc. **M.J.Schouten** (Koviljas Universitāte, Portugāle)

Recenzenti:

Asoc. prof., Dr.oec. **E.Jermolajeva** (Daugavpils Universitāte, Latvija)
Prof., Dr.sc.soc. **V.Meņšikovs** (Daugavpils Universitāte, Latvija)
Doc., Dr.oec. **J.Stašāne** (Daugavpils Universitāte, Latvija)
Vadošā pētniece, Dr.oec. **O.Lavriņenko** (Daugavpils Universitāte, Latvija)
Vadošā pētniece, Dr.oec. **V.Boroņenko** (Daugavpils Universitāte, Latvija)

Rakstu krājumā iekļauti Daugavpils Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes starptautiskās zinātniskās konferences (2012.gada 8.-11.novembris) materiāli: universitātes zinātnieku, doktorantu, kā arī citu Latvijas un ārzemju sadarbības augstskolu speciālistu zinātniskie raksti ekonomikas nozarē.

Par rakstos atspoguļotajiem faktiem, viedokļiem un terminoloģiju atbild rakstu autori.

SATURS / CONTENTS

<i>Jānis Balodis</i>	<u>PIEROBEŽAS REGIONU ATTĪSTĪBAS METODOLOGIJAS PIELIETOJUMS LATVIJAS – KRIEVIJAS PIEROBEŽAS EKONOMISKAJAI ATTĪSTĪBAI</u> (PDF, 535.1 Kb)
<i>Gundega Bēriņa, Viktors Lipskis, Artis Teilāns</i>	<u>INFORMĀCIJAS TEHNOLOGIJU IEVIEŠANAS EKONOMISKĀS EFEKTIVITĀTES PROGNOZĒŠANA LATVIJAS REGIONU UZNĒMUMOS</u> (PDF, 501.4 Kb)
<i>Krzysztof Grabczuk</i>	<u>ECONOMIC FUNCTIONS OF SELF-GOVERNMENT – EXPERIENCE AND PROSPECT</u> (PDF, 328.2 Kb)
<i>Ilona Kuņicka</i>	<u>EKONOMISKĀS IZAUGSMES TENDENCES LATVIJĀ</u> (PDF, 328.2 Kb)
<i>Jeļena Lonska</i>	<u>IEKŠZEMES KOPPRODUKTA RĀDĪTĀJA NOZĪME TERITORIJAS ATTĪSTĪBAS NOVĒRTĒŠANĀ</u> (PDF, 397.4 Kb)
<i>Edgars Letinskis, Andris Ozols, Elena Ozola</i>	<u>BUSINESS INCUBATORS WITHIN THE NATIONAL INNOVATION SYSTEM OF LATVIA</u> (PDF, 590.7 Kb)
<i>Antanas Makštutis, Vladas Tumalavičius</i>	<u>LITHUANIAN TRENDS OF DEVELOPMENT IN THE BALTIC SEA REGION</u> (PDF, 678.1 Kb)
<i>Juozas Vijeikis, Antanas Makštutis</i>	<u>THE FACTORS OF COMPETITIVENESS AT MANAGEMENT LEVELS IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION</u> (PDF, 549.5 Kb)
<i>Olga Shevchenko</i>	<u>FINANCIAL SUPPORT FOR REGIONAL DEVELOPMENT IN UKRAINE BEFORE AND AFTER CRISIS: HOW IT INFLUENCES THE REGIONAL COMPETITIVENESS</u> (PDF, 250.3 Kb)
<i>Renārs Zelčs</i>	<u>BALTIJAS REGIONA FINANŠU TIRGUS ATTĪSTĪBA UN PROBLĒMAS</u> (PDF, 419.6 Kb)
<i>Viktorija Špilova</i>	<u>KVANTITĀTĪVAIS UN KVALITĀTĪVAIS STRUKTURĀLO IZMAINU NOVĒRTĒJUMS IEKŠZEMES KOPPRODUKTĀ LATVIJĀ INOVATĪVAS EKONOMIKAS VEIDOŠANAS KONTEKSTĀ</u> (PDF, 551.4 Kb)

Viktorija Špilova, Guido Baldi	<u>INTERREGIONAL BRANDING STRATEGIES IN AN ECONOMIC CONTEXT: HOW MUCH DO LATVIA, LITHUANIA AND ESTONIA BENEFIT FROM "THE BALTIC SEA REGION'S UMBRELLA BRAND"?</u> (PDF, 361.9 Kb)
Edgars Račko, Viktors Voronovs, Svetlana Ignatjeva	<u>LATVIJAS REGIONU KONKURĒTSPĒJAS EKONOMISKI STATISTISKĀ ANALĪZE</u> (PDF, 529.2 Kb)
Andris Spūlis, Vera Boroņenko	<u>KLASTERA LOMA INOVATĪVU PAKALPOJUMU ATTĪSTĪŠANĀ LOGISTIKAS NOZARĒ LATVIJĀ</u> (PDF, 427.7 Kb)
Anīta Vahere-Abražune	<u>KAS IR REGIONU KONKURĒTSPĒJAS PAMATĀ – PAPILDU FINANSĒJUMS VAI CIEŠĀKA SADARBĪBA UN ATTIEKSMES MAINA?</u> (PDF, 386.1 Kb)
Ingrīda Veipa	<u>NETIEŠĀS REKLĀMAS LOMA PROFESIONĀLĀS IZGLĪTĪBAS POPULARIZĒŠANĀ LATVIJĀ</u> (PDF, 542.8 Kb)
Alīse Vītola	<u>LAUKU ATTĪSTĪBAS IESPĒJAS RADOŠĀS EKONOMIKAS LAIKMETĀ</u> (PDF, 370.7 Kb)
Елена Ванкевич	<u>МЕХАНИЗМЫ АДАПТАЦИИ РЫНКА ТРУДА К СТРУКТУРНЫМ ИЗМЕНЕНИЯМ ЭКОНОМИКИ</u> (PDF, 376 Kb)
Сергей Игнатьев	<u>МАРКЕТИНГ ТЕРРИТОРИЙ КАК ФАКТОР, ПОВЫШАЮЩИЙ КОНКУРЕНТНЫЕ ПРЕИМУЩЕСТВА РЕГИОНА</u> (PDF, 351.7 Kb)
Сергей Игнатьев	<u>КЛАССИФИКАЦИЯ И СПЕЦИФИКА ПОТРЕБИТЕЛЕЙ В МАРКЕТИНГЕ ТЕРРИТОРИИ</u> (PDF, 237.8 Kb)
Ержи Казмерчук	<u>НАЛОГОВО-БЮДЖЕТНАЯ ПОЛИТИКА ПОЛЬШИ В УСЛОВИЯХ ПОЗНАНЬСКОГО КОНСЕНСУСА</u> (PDF, 413.4 Kb)
Мурман Кварацхелиа	<u>ОСОБЕННОСТИ, ВЫЗОВЫ И РИСКИ ФОРМИРОВАНИЯ РЫНОЧНОЙ ЭКОНОМИКИ В ГРУЗИИ</u> (PDF, 334.4 Kb)
Мусаева Наиля	<u>РАЗВИТИЕ ТУРИЗМА В РАМКАХ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОЛИТИКИ АЗЕРБАЙДЖАНА</u> (PDF, 362.5 Kb)
Алена Пляскина, Людмила Пляскина	<u>ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ГИБКОГО ЦЕНООБРАЗОВАНИЯ В СИСТЕМЕ СТРАТЕГИЧЕСКОГО УПРАВЛЕНИЯ</u> (PDF, 351.6 Kb)
Галина Яшева	<u>ФОРМИРОВАНИЕ МЕЖДУНАРОДНЫХ КЛАСТЕРОВ КАК ИНСТРУМЕНТА СИСТЕМНОЙ МОДЕРНИЗАЦИИ ТРАНСГРАНИЧНЫХ ЭКОНОМИК ЕВРАЗИЙСКОГО СОДРУЖЕСТВА</u> (PDF, 528.5 Kb)
Галина Яшева	<u>ОПЫТ И ПЕРСПЕКТИВЫ РЕГИОНАЛЬНОЙ ИНТЕГРАЦИИ ПОСТСОВЕТСКИХ ГОСУДАРСТВ</u> (PDF, 384 Kb)

Алина АНАЛИЗ ПОДХОДОВ И МЕТОДОВ ОЦЕНКИ ИНВЕСТИЦИОННОГО КЛИМАТА
Охотина, РЕГИОНОВ (PDF, 496.2 Kb)
Ольга
Лавриненко,
Илга
Лавринович

LAUKU ATTĪSTĪBAS IESPĒJAS RADOŠĀS EKONOMIKAS LAIKMETĀ

Lauku teritorijas visā Eiropā saskaras ar iedzīvotāju skaita samazināšanos. Raksta mērķis ir apskatīt lauku attīstības iespējas, balstoties uz radošās ekonomikas attīstību, informācijas un komunikāciju tehnoloģiju iespējām, Skandināvijas valstu pieredzi, kā arī izmantojot iedzīvotāju anketēšanas rezultātus Latvijas lauku pašvaldībā – Durbes novadā. Pētījuma objekts ir Latvijas lauku teritoriju attīstības iespējas. Autore secina, ka jāveicina nelauksaimnieciskā uzņēmējdarbība lauku teritorijās, kā arī darba sasniedzamības iespējas vai nu fiziski (ar transportu) vai virtuāli (ar informācijas un komunikāciju tehnoloģiju palīdzību). Jārada priekšnosacījumi pilsētnieku „pārvilināšanai” uz laukiem, vismaz sezonāli, veidojot lauku kā ekskluzīvas dzīvesvietas tēlu. Sevišķa uzmanība jāvelta lauku jauniešiem – potenciālajam darba spēkam un uzņēmējiem.

Atslēgas vārdi: lauku attīstība, reģionālā attīstība, radošā ekonomika.

1. Lauku attīstības procesi mūsdienās

Lauku teritorijas ne tikai Latvijā, bet visā Eiropā saskaras ar iedzīvotāju skaita samazināšanos. Latvijas laukos dzīvo aptuveni 30% iedzīvotāju, no tiem pēc dzīves veida un saimnieciskā pamata par lauciniekiem uzskatāmi aptuveni 20%: 6-10% iedzīvotāju ir saistīti ar agrobiznesu un mežsaimniecību un 10-14% strādā publiskajā sektorā un vietējo pakalpojumu sniegšanā, vai arī nav nodarbināti. Tiek prognozēts, ka, turpinot palielināties tradicionālo lauku nozaru produktivitātei, darba vietu skaits Latvijas laukos samazināsies ne tikai šajās nozarēs, bet arī pakalpojumu nozarē (attiecībā 1:1), kopā par 43,5-57,5 tūkstošiem darba vietu līdz 2020.gadam (Valsts agrārās ... 2011). Darba iespējām ir ļoti būtiska ietekme, pieņemot lēmumu par dzīvesvietu. Latvijā veiktie pētījumi liecina, ka lauku iedzīvotāji kopumā laukus uzskata par dzīvošanai labu vietu (76% respondentu), vietu, kur var labi atpūsties (71%) un pats plānot savu laiku (69%), kā arī uzsver lauku vides estētiskās īpašības (65%). Taču tikai neliela daļa lauku iedzīvotāju uzskata, ka lauki ir laba vieta, kur strādāt (26%), īstenot savus mērķus un sapņus (33%), kā arī realizēt savas prasmes un talantus (34%). Attiecīgi labi atalgota darba atrašana (22%), perspektīvas trūkums, labākas dzīves nodrošināšanas bērniem un darba atrašana (katram 13%) ir būtiskākie iemesli, kāpēc lauku iedzīvotāji plāno vai apsver iespēju mainīt dzīves vietu (Zobena & Lāce 2011).

Tai pat laikā pētījumi apstiprina, ka pēdējo 40 gadu laikā attīstītajās valstīs strauji mainās darbinieka loma ekonomikā, standarta darbības pakāpeniski aizstājot ar radoši un elastīgi veicamiem uzdevumiem. Savukārt standartizētu (rutīnas) uzdevumu īpatsvars tikpat straujā

tempā samazinās (Autor, Levi & Murnane, 2003). Līdz ar pārmaiņām ekonomikas raksturā un darba organizācijā, mainās arī vietas nozīme. Resursu koncentrācija aglomerācijās sniedz būtiskas priekšrocības ekonomikas attīstībai (Krugman 1998; Kurgman 2011), taču mūsdienās informācijas un komunikāciju tehnoloģijas ļauj koncentrāciju sasniegt ne tikai fiziskā, bet arī virtuālā (digitālā) ceļā. Ļoti iespējams, ka virtuālās sasniedzamības nozīme arvien pieaugs, jo paaugstināsies energoresursu un līdz ar to fiziskas pārvietošanās izmaksas. Tāpat jāņem vērā ne tikai centrā, bet arī centrālās spēki, kas mazina aglomerāciju veidošanos (Krugman 1998; Kurgman 2011). Līdz ar to tādas iezīmes kā dabiska, nepiesārņota vide, klusums un miers var tikt uzskatītas par lauku teritoriju kā dzīves vietas konkurētspējīgo priekšrocību.

Piemēram, Zviedrijā pēc 2000.gada novērota tendence ģimenēm ar bērniem, kā arī vidēja vecuma un vecākiem cilvēkiem pārcelties uz dzīvi lauku reģionos, it sevišķi tādām teritorijām, kas atrodas tuvu pilsētām un kam piemīt bagāts kultūras un vēsturiskais mantojums. Kā būtiskākie faktori šādai ar cilvēka dzīves ciklu saistītai migrācijai tiek minēti dabas tuvums, augstas mājokļa un dzīves izmaksas pilsētā un pievilcīga sociālā un kultūras vide bērniem laukos. Būtiska nozīme, izvēloties lauku teritoriju dzīvošanai, ir arī veikalu un pakalpojumu pieejamība. Tātad cilvēki dodas uz laukiem meklējumos pēc augstākas dzīves kvalitātes. Jāpiezīmē, ka šie migranti visbiežāk atgriežas teritorijās, no kurām jaunībā pārcēlušies uz pilsētu, vai arī no kurienes nākuši to senči (Nuur & Laestadius 2009; Kahila & Scherbenske 2012).

Daļa Zviedrijas pasaules līmeņa uzņēmumu izvietojusies mazpilsētās (globālā kontekstā), piemēram, Scania, ABB, SAAB Aerospace u.c.. Liela nozīme bijusi informācijas un komunikāciju tehnoloģiju attīstībai, kas ļauj iesaistīties uzņēmējdarbībā attālināti. Piemēram, Zviedrijas ziemeļu reģionos strauji attīstījušies tādi uzņēmējdarbības virzieni kā klientu apkalpošana pa telefonu un pakalpojumi, kas saistīti ar informācijas iegūšanu, apstrādi un pārdošanu (Nuur & Laestadius 2009).

Arī Dānijas un Somijas pieredze rāda, ka lauku teritorijas no ražošanas kopienām ir transformējušās par augsti mobilām kopienām, kur iedzīvotāji strādā pilsētās, bet dzīvo un audzina bērnus laukos. Taču ne visi ciemati spējuši piemēroties pārmaiņām un attiecīgi dalās „vinnētājos” un „zaudētājos”. Apzinoties, ka nebūs iespējams uzturēt līdzvērtīgu pakalpojumu pieejamību visās lauku teritorijās, Dānijā tiek diskutēti par atbalsta piešķiršanu perspektīvajām lauku teritorijām uz mazāk perspektīvo teritoriju rēķina, tai skaitā atbalstot iedzīvotāju pārcelšanos un būvju nojaukšanu. Tāpat tiek spriests par lauku teritoriju specializācijas iespējām,

piemēram, brīvdienu un atpūtas teritorijas ar „otrajām mājām”; uzņēmēju ciemati, kur „viss ir iespējams” un kultūras mantojuma ciemati ar tradicionālo arhitektūru (Moller 2012; Kahila & Scherbenske 2012).

Būtiska nozīme šādai kustībai no pilsētām uz laukiem ir lauku dzīvesveida kultūrai, kas ir spēcīgi iesakņojusies Ziemeļeiropas valstīs. Piemēram, Zviedrijā lielākajai daļai (52-57%) iedzīvotāju ir pieeja otrai mājai laukos, 21% iedzīvotāji tāda pieder; šāda prakse plaši izplatīta arī Kanādā, Somijā un Norvēģijā. Biežāk kā vidēji pieeja šādām mājām ir tādu profesiju pārstāvjiem kā akadēmiķi, uzņēmumu vadošie darbinieki, kultūras un valsts iestāžu darbinieki. Zviedru pētnieki secina, ka „mazapdzīvotās teritorijas tādās valstīs kā Zviedrija, Norvēģija, Somija u.c. nebūt nav pagātnes paliekas, ko apdzīvo netalantīgi zaudētāji” (Nuur & Laestadius 2009).

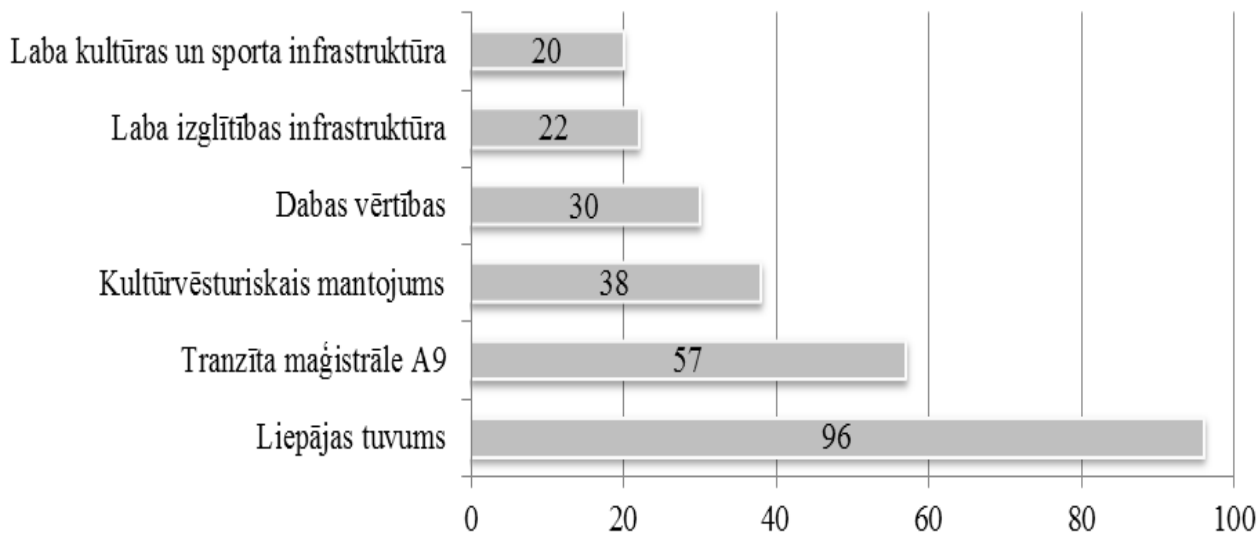
Tātad radošā ekonomika rada ne tikai draudus, bet arī iespējas lauku attīstībai. Daļa no šīm teritorijām zaudēs, daļa iegūs; tāpēc jāmeklē jauni risinājumi, kā piemēroties mainīgajiem apstākļiem. Tādas priekšrocības kā dabas un kultūrvēsturiskais mantojums, kā arī atvērta un iekļaujoša sociālā un kultūras vide var piesaistīt jaunus iedzīvotājus. Savukārt informācijas un komunikāciju tehnoloģijas un pārmaiņas darba saturā rada iespēju šiem iedzīvotājiem piedalīties radošajā ekonomikā arī attālināti.

2. Durbes novada piemērs

Durbes novads ir neliela pašvaldība (2998 iedzīvotāji), kas atrodas Latvijas Dienvidrietumu daļā, Kurzemē, aptuveni 200 km attālumā no Rīgas un 20 km attālumā no Liepājas. Durbes novadam ir bagāts dabas un kultūrvēsturiskais mantojums – skaista dabiskā ainava, 14.gadsimta bruņinieku pils drupas, vēsturiskā apbūve Durbes pilsētā un Vecpils un Dunalkas ciemu centros. Vadošās uzņēmējdarbības nozares Durbes novadā ir lauksaimniecība (augkopība un lopkopība) un neliela apjoma pārtikas pārstrāde. Lauksaimniecībā (37%) un publisko pakalpojumu sniegšanā (39%) nodarbināto skaits ir līdzvērtīgs (Durbes novada pašvaldība, 2012).

2011.gada nogalē Durbes novada attīstības programmas sagatavošanas ietvaros tika veikta iedzīvotāju anketēšana un saņemtas 150 atbildes. Iedzīvotājiem tika uzdoti 36 jautājumi, tai skaitā par novada attīstības iespējām. Iedzīvotāju viedoklis tika apzināts arī diskusijās ar privātā, publiskā un nevalstiskā sektora pārstāvjiem.

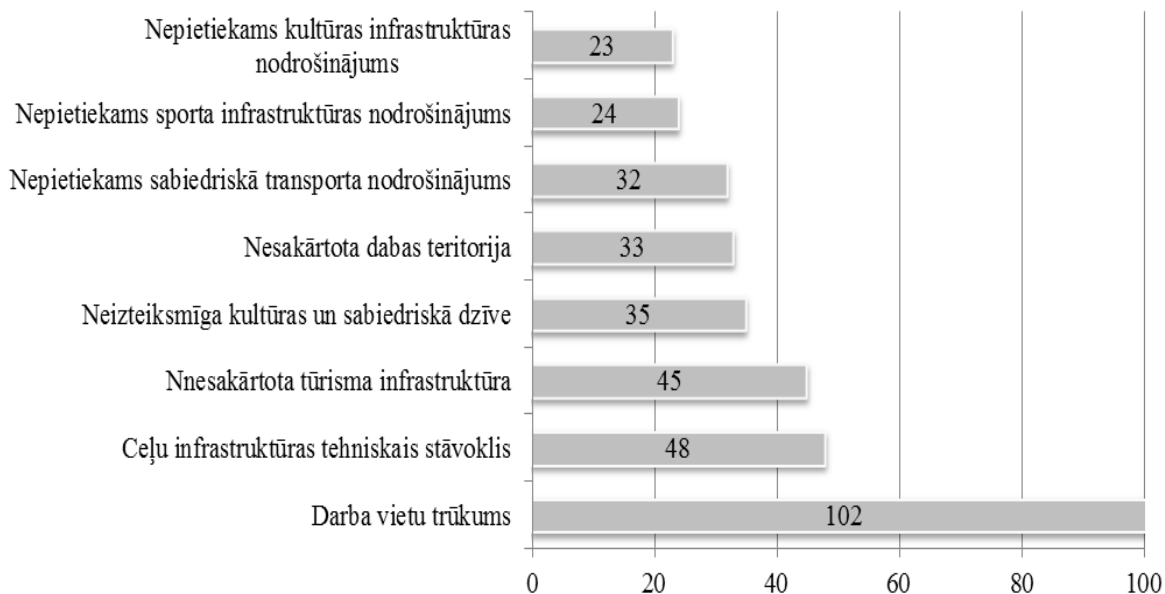
Kā būtiskākās priekšrocības novada attīstībai minēts Liepājas tuvums, tranzīta maģistrāle A9, kultūrvēsturiskais mantojums un dabas vērtības, kā arī laba kultūras, sporta un izglītības infrastruktūra. Kā novada lepnumu un unikalitāti respondenti norādīja novada dabas un kultūrvēsturiskās vērtības (Durbes ezeru, pilskalnu, baznīcu u.c.). Tāpat atzīmētas arī sportiskas brīvā laika pavadīšanas iespējas, novada uzņēmēji, kā arī mazpilsētas šarms un Durbes novads kā mierīga vieta (skat. 1.attēlu).

1. attēls. Durbes novada priekšrocības (varianti ar vismaz 20 apstiprinošām atbildēm; n=151)

Avots: autores veidots.

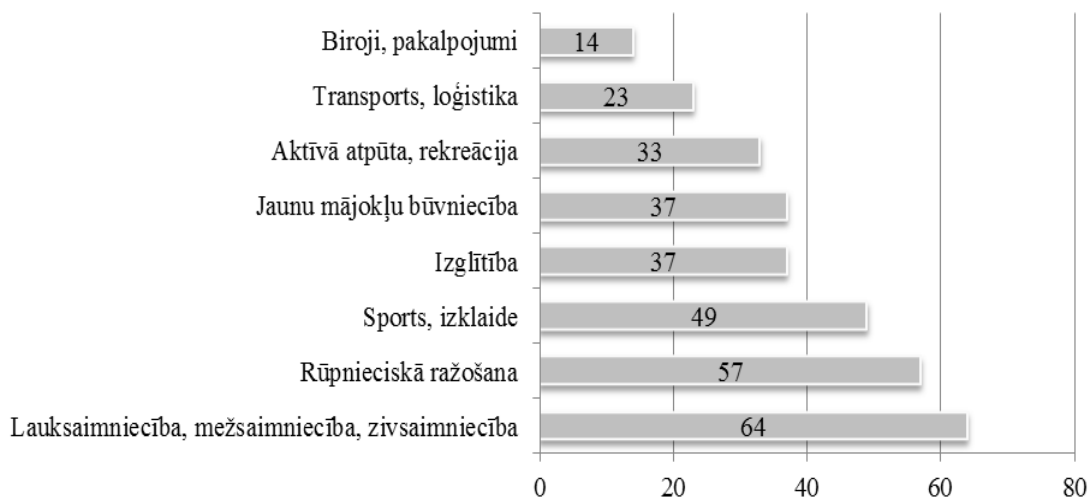
Kā būtiskākie trūkumi novada attīstībai minēts darba vietu trūkums, ceļu infrastruktūras tehniskais stāvoklis, nesakārtota tūrisma infrastruktūra, neizteiksmīga kultūras un sabiedriskā dzīve un nesakārtota dabas teritorija, kā arī nepietiekams sabiedriskā transporta nodrošinājums. Attiecīgi ieteikumi nepieciešamajiem uzlabojumiem, lai uzlabotu kopējo dzīves kvalitāti Durbes novadā, pirmkārt skar darba vietu radīšanu, īpaši jauniešiem, uzņēmējdarbības veicināšanu un investīciju piesaisti (skat. 2.attēlu).

2. attēls. Durbes novada trūkumi (varianti ar vismaz 20 apstiprinošām atbildēm; n=151)

Avots: autores veidots.

Tai pat laikā diskusijās ar novada uzņēmējiem tika uzsvērts, ka darba devēji laukos saskaras ar darbaspēka trūkumu un daudz pūļu velta tam, lai noturētu esošos darbiniekus. Savukārt novada jaunieši norādīja, ka nevēlas palikt Durbes novadā, jo „šeit nav ko darīt”, kas liecina par nevēlēšanos vai iespēju neredzēšanu darbam lauksaimniecībā vai arī pašam uzsākot nelauksaimniecisko uzņēmējdarbību.

3. attēls. Durbes novada attīstības virzieni (n=131)

Avots: autores veidots.

Par vēlamajiem Durbes novada attīstības virzieniem iedzīvotāji uzskata lauksaimniecību, mežniecību, zvejniecību, rūpniecisko ražošanu, rekreāciju (sports, izklaide, aktīvā atpūta), izglītību un jaunu mājokļu būvniecību, kā arī transportu un loģistiku un pakalpojumu sektora attīstību.

3. Secinājumi un priekšlikumi lauku attīstības veicināšanai

Durbes novada piemērs apliecina, ka arī Latvijas lauku novados ir aktuāli lauku teritorijām raksturīgie izaicinājumi – iedzīvotāju skaita samazināšanās un „smadzeņu aizplūšana” (jaunieši pamet novadu); darba tirgus problēmas (neatbilstība starp pieprasījumu un piedāvājumu); nepilnvērtīgi izmantots vietas potenciāls (tuvu lielpilsētai, miers, dabas tuvums); bagāts dabas un kultūras mantojums, kas gan netiek pilnvērtīgi izmantots kā komerciāls resurss; iedzīvotāju mobilitātes problēmas. Iedzīvotāji apzinās novada dabiskās priekšrocības un tiem atbilstošos tradicionālos attīstības virzienus (agrobizness, tūrisms, atpūta). Tai pat laikā tiek uzskatīts, ka lauku novados nav lielu iespēju attīstīt pakalpojumu nozari, lai gan mūsdienu tehnoloģijas to ļauj darīt.

Līdz ar to risinājumi lauku attīstības problēmām jāmeklē ciešā sadarbībā ar pilsētām, pilsētu darbavietas un pakalpojumus padarot sasniedzamus lauku iedzīvotājiem. Jauni un izglītoti cilvēki ir skeptiski par iespējām palikt laukos, tādējādi veicinot lauku novecošanos un „smadzeņu aizplūšanu”. Tāpēc īpaša uzmanība jāpievērš nelauksaimnieciskās uzņēmējdarbības veicināšanai lauku teritorijās un darba iespēju sasniedzamībai vai nu fiziski (ar transportu) vai virtuāli (ar informācijas un komunikāciju tehnoloģiju palīdzību), kā arī ar atbalstu un dalību pieredzē jāmotivē jaunieši uzsākt savu uzņēmējdarbību.

Kā perspektīvs virziens minams attālinātais darbs, (teledarbs, e-darbs) – darba vai līguma attiecības, kurās darbinieks veic savus pienākumus ārpus darba devēja telpām. Igaunijas u.c. Eiropas valstu pieredze liecina, ka attālinātā darba centru veidošana ir daudzsološs risinājums attālinātā darba veicināšanai. Centros pieejamas aprīkotas darba vietas, apmācības, tiek sniegtas konsultācijas. Daudzviet tiek piemeklētas arī darba iespējas.

Savukārt laukos jāveido lauku kā ekskluzīvas dzīvesvides tēls pilsētnieku „pārvilināšanai” uz laukiem, vismaz sezonāli. Šeit nozīme ir ne vien infrastruktūras kvalitātei, bet arī kvalitatīvam kultūras, sporta un brīvā laika pavadīšanas pasākumu piedāvājumam

dažādām vecuma grupām. Kā perspektīvs virziens šeit jāmin arī ekociemati, kas piedāvā kvalitatīvu dzīves vidi turīgiem pilsētniekiem, kas gatavi pārceļties uz laukiem.

Sevišķa uzmanība jāvelta lauku jauniešiem – potenciālajam darbaspēkam un uzņēmējiem. Būtiski veicināt jauniešu piederības sajūtu savam novadam – piedāvāt to interesēm atbilstošas, lietderīgas brīvā laika pavadīšanas iespējas. Jauniešu uzdrīkstēšanos un pašapziņu iespējams celt, ļaujot pašiem piedalīties sava brīvā laika organizēšanā un iesaistot novada attīstības procesos, tādējādi parādot, ka arī laukos jauniešiem ir iespējas īstenot savas idejas un vienlaikus būt nodarīgiem savai kopienai.

Autore pateicas Jevgēnijai Butņickai par konsultācijām Durbes novada iedzīvotāju anketas sagatavošanā un anketēšanas rezultātu apkopošanā.

Bibliogrāfija

Autor, D., Levy, F., Murnane, R.J. (2003), "The skill content of recent technological change: An empirical explanation," *Quarterly Journal of Economic* 188 (4), pp. 1297- 1333, 2003.

Kahila P., Scherbenske S.L. (2012) "Residential Preferences and Quality of Life".

<http://www.nordregio.se/en/Metameny/Nordregio-News/Quality-of-Life-in-an-Urban-Rural-Perspective/Residential-Preferences-And-Quality-of-Life/>

Krugman P. (1998) "What's New About the Economic Geography?," *Oxford Reiview of Economic Policy*, vol. 14(2), pp. 7-17.

Krugman P. (2011) "The New Economic Geography, Now Middle-aged," *Regional Studies*, vol. 45(1), pp. 1-7.

Metrum SIA (2012) "Durbes novada attīstības programmas 1.redakcija". <http://www.durbe.lv>

Moller J. (2012) "Big Changes in the Local Welfare System".

<http://www.nordregio.se/en/Metameny/Nordregio-News/2012/Quality-of-Life-in-an-Urban-Rural-Perspective/Big-Changes-in-the-Local-Welfare-System/>

Nuur C., Laestadius S. (2009) "Is the 'Creative Class' Necessarily Urban? Putting the Creativity Thesis in the Context of Non-urbanised Regions in Industrialised Nations," *European Journal of Spatial Development*. <http://www.nordregio.se/Global/EJSD/Debate/debate200906.pdf>

Valsts agrārās ekonomikas institūts (2011) "Latvijas Lauku telpas attīstība un iespējamie nākotnes scenāriji", 70 lpp.

Zobena A., Lāce I. (2011) "Atskaite Par Lauku attīstības programmas 2007.-2013. Gadam veikto saistībā ar līguma Nr.UBE-2011-0032-B izpildi", 105 lpp.

Development of the Rural Areas in the Age of Creative Economy

Summary

The proportion of rural population is decreasing all over the Europe. The purpose of this article is to identify rural development perspectives in the age of creative economy taking into account the possibilities offered by the information and communication technologies, Scandinavian experience and the results of the survey of inhabitants in a rural municipality – Durbes novads - in Latvia. The object of the research is development options for rural territories in Latvia. We conclude that one should facilitate the non-agricultural entrepreneurship, as well as the connectivity to jobs both physically (with transport) and virtually (by using information and communication technologies) in the rural territories. The inhabitants of the cities might be attracted to rural territories, at least seasonally, by promoting the image of countryside as an exclusive place of residence. Special attention should be paid to the rural youth – the future work force and entrepreneurs.

Key words: rural development, regional development, creative economy.